

FRANSIZCA ÖĞREN AVEC TAHSİN

La Voix Passive

Edilgen Çatı — Fiillerde Çatı Değişimi

Yapan mı Yapılan mı? Bakış Açısını Değiştir

Bu derste neleri öğreneceksin?

- Etken (aktif) ve edilgen (pasif) çatı nedir?
- Pasif yapı formülü: être + participe passé + par
- Aktiften pasife nasıl dönüştürülür? (4 adım)
- Her zamanda pasif yapı: présent, passé composé, futur...
- Accord kuralı: p.passé yeni özneye uyum sağlar
- Hangi fiiller pasif yapılamaz? (COD kuralı)

fransizcaogren.net

1 Etken ve Edilgen Çatı Nedir?

Türkçede de bu farkı bilirsın:

- Etken (aktif): "Kedi fareyi yakaladı." (Kim yaptı? → Kedi)
→ Edilgen (pasif): "Fare kedi tarafından yakalandı." (Kim etkilendi? → Fare)

Aynı olay, ama bakış açısı değişti. Etken cümlede **yapan** kişi öznedir. Edilgen cümlede **yapılan** kişi/şey öznedir. Fransızcada da birebir aynı mantık:

- **Aktif:** Le chat attrape la souris. (Kedi fareyi yakalar.)
→ **Pasif:** La souris est attrapée par le chat. (Fare kedi tarafından yakalanır.)

Kodlama — Kamera açısı: Aktif cümle = kamera **yapana** odaklı (kedi izliyoruz). Pasif cümle = kamera **yapılana** odaklı (fareyi izliyoruz). Olay aynı, kamera açısı farklı.

Türkçede edilgen yapmak kolay: fiilin sonuna "-ıl/-il/-ul/-ül" eki gelir: yapıldı, sevildi, okundu.
Fransızcada ise **être + participe passé** kullanılır.

2 Pasif Yapı Formülü

Formül: Özne + être (zamana göre çekimli) + participe passé + par + yapan kişi

Bu formülde 3 temel parça var:

- 1. Être:** Cümlelerin zamanını taşır. Présent'te "est", passé composé'de "a été", imparfait'te "était"... Zaman ne olursa olsun être o zamanda çekilir.
- 2. Participe passé:** Yapılan eylem. Ve yeni özneye **accord** gösterir (kadın +e, çoğul +s) — çünkü être ile kullanılıyor!
- 3. Par + yapan kişi:** Eylemi yapan kişi "par" (tarafından) ile belirtilir. Bazen yazılmaz — çünkü kim yaptığı önemli değildir ya da bilinmezdir.

- La pomme est mangée par l'enfant. — Elma çocuk tarafından yenilir.
→ Les livres sont lus par les étudiants. — Kitaplar öğrenciler tarafından okunur.
→ La porte est fermée. — Kapı kapalıdır/kapatılmıştır. (par yok — kim yaptı belli değil)

Kodlama: "Pasif = être + p.passé + par. Être zamanı taşır, p.passé işi taşır, par suçluyu gösterir."

3 Aktiften Pasife: 4 Adım

Aktif bir cümleyi pasife çevirmek için şu 4 adımı izle:

- Adım 1:** Aktif cümledeki **nesneyi** (COD) bul → bu pasifin yeni öznesi olacak.
- Adım 2:** **Être** fiilini aktif cümlelerin zamanında çek.
- Adım 3:** **Participe passé**'yi ekle → yeni özneye **accord** yap.

Adım 4: Aktif cümledeki özneyi **par** ile ekle (isteğe bağlı).

Örnek: "Le professeur corrige les devoirs." → Pasife çevir

1. Nesne (COD) = les devoirs → yeni özne
2. Zaman = présent → être présent'te: "sont" (les devoirs = çoğul)
3. P.passé = corrigé → les devoirs eril çoğul → corrigés
4. Yapan = le professeur → par le professeur

→ **Les devoirs sont corrigés par le professeur.**

Ödevler öğretmen tarafından düzeltilir.

Bir örnek daha: "Marie a écrit cette lettre." → Pasif

1. COD = cette lettre → yeni özne
2. Zaman = passé composé → être passé composé'de: "a été"
3. P.passé = écrit → cette lettre dişil tekil → écrite
4. Par Marie

→ **Cette lettre a été écrite par Marie.**

Bu mektup Marie tarafından yazıldı.

Accord hatırlatma: Pasif yapıda participe passé her zaman **yeni özneye uyum** gösterir — çünkü être ile kullanılıyor. Kadın → +e, çoğul → +s. Bu, être ile passé composé'deki accord kuralıyla birebir aynı.

4 Her Zamanda Pasif Yapı

Pasif yapı her zamanda kullanılabilir. Sadece **être'nin zamanı** değişir, geri kalan aynı:

Zaman	Être Formu	Pasif Örnek (inviter)	Türkçe
Présent	est / sont	Elle est invitée.	Davet edilir.
Passé composé	a été / ont été	Elle a été invitée.	Davet edildi.
Imparfait	était / étaient	Elle était invitée.	Davet edilirdi.
Futur simple	sera / seront	Elle sera invitée.	Davet edilecek.
Futur proche	va être	Elle va être invitée.	Davet edilecek.
Plus-que-parfait	avait été	Elle avait été invitée.	Davet edilmişti.

Conditionnel	serait / seraient	Elle serait invitée.	Davet edilirdi.
--------------	-------------------	----------------------	-----------------

Mantık hep aynı: Être'yi istediğin zamanda çek, arkasına participe passé ekle. Présent → est. Passé composé → a été. Futur → sera. Imparfait → était. Formül değişmez, sadece être'nin kıyafeti (zamanı) değişir.

5 Par mı De mi?

Genellikle yapan kişi **par** ile belirtilir. Ama bazı durumlarda **de** kullanılır. Fark: **par** = fiziksel eylem, aktif yapma. **De** = duygu, durum, tasvir.

PAR (eylem)	DE (duygu/durum)
Le gâteau est mangé par les enfants. (Pasta çocuklar tarafından yenilir.)	Il est aimé de tout le monde. (Herkes tarafından sevilir.)
La maison est construite par les ouvriers. (Ev işçiler tarafından inşa edilir.)	Elle est respectée de ses collègues. (Meslektaşları tarafından saygı görür.)
La lettre a été écrite par Marie. (Mektup Marie tarafından yazıldı.)	La ville est entourée de montagnes. (Şehir dağlarla çevrilidir.)

Kodlama: "Par = yapma (aktif eylem). De = olma (durum, duygu, tasvir)." Emin değilsen par kullan — %90 doğru olur.

6 Hangi Fiiller Pasif Yapılamaz?

Çok önemli bir kural: sadece **COD alan fiiller** (doğrudan nesne alan) pasif yapılabilir. COI alan fiiller (dolaylı nesne) pasif yapılamaz!

- Je mange une pomme. (COD var → pasif yapılabilir)
- Une pomme est mangée par moi.
- Je parle à Marie. (COI var, à var → pasif YAPILAMAZ!)
- Marie est parlée par moi. ← YANLIŞ! Bu cümle kurulamaz.

Altın kural: Fiilden sonra à varsa (COI), o cümle pasif yapılamaz. Fiilden sonra **doğrudan nesne** varsa (COD), pasif yapılabilir. COD konusunu hatırla: "kimi? neyi?" sorusuna cevap veren kelime = COD. Parler à, téléphoner à, obéir à → pasif yapılamaz.

Pasif Yapılabilen (COD)	Pasif Yapılamayan (COI)
manger qqch (yemek)	parler à qqn (konuşmak)
voir qqn (görmek)	téléphoner à qqn (aramak)

écrire qqch (yazmak)	obéir à qqn (itaat etmek)
inviter qqn (davet etmek)	répondre à qqn (cevap vermek)
construire qqch (inşa etmek)	ressembler à qqn (benzemek)

7 Aktif ↔ Pasif Karşılaştırma

Aktif	Pasif	Zaman
Le chat mange la souris.	La souris est mangée par le chat.	Présent
Pierre a écrit le livre.	Le livre a été écrit par Pierre.	Passé composé
On construisait la maison.	La maison était construite.	Imparfait
L'architecte construira le pont.	Le pont sera construit par l'architecte.	Futur
Tout le monde aimait ce film.	Ce film était aimé de tout le monde.	Imparfait

8 Neden Pasif Kullanılır?

1. Yapan kişi bilinmiyorsa

- Mon vélo a été volé. — Bisikletim çalındı. (Kim çaldı? Bilinmiyor.)
- La fenêtre a été cassée. — Cam kırıldı. (Kim kıldı? Belli değil.)

2. Yapılan şey yapandan daha önemliyse

- La Tour Eiffel a été construite en 1889. — Eyfel Kulesi 1889'da inşa edildi.
- Ce livre est lu dans le monde entier. — Bu kitap dünya genelinde okunuyor.

3. Resmi dil ve haber dili

- Le président a été élu. — Başkan seçildi.
- Trois personnes ont été blessées. — Üç kişi yaralandı.

9 Türk Öğrencilerin Hataları

YANLIŞ: La lettre est écrit par Marie. (dişil, accord yok!)

DOĞRU: La lettre est écrite par Marie. (lettre dişil → +e)

Neden: Pasif yapıda p.passé yeni özneye uyum gösterir. Lettre dişil → écrite.

YANLIŞ: Marie est parlée par Jean. (parler à = CO!!)

DOĞRU: Jean parle à Marie. (parler à pasif yapılamaz!)

Neden: Parler à dolaylı nesne alır (COI). Sadece COD alan fiiller pasif yapılabilir.

YANLIŞ: Le livre a été écrit de Pierre. (eylem = par!)

DOĞRU: Le livre a été écrit par Pierre. (yazmak = fiziksel eylem)

Neden: "De" duygu/durum fiilleriyle kullanılır (aimer, respecter). "Écrire" aktif eylem → par.

YANLIŞ: Les devoirs sont corrigé par le prof. (çoğul, -s yok!)

DOĞRU: Les devoirs sont corrigés par le prof. (çoğul → +s)

Neden: "Les devoirs" eril çoğul → corrigés. Accord zorunlu.

10 Mini Metin: Haber Bülteni

Hier, un accident a eu lieu à Paris. Trois personnes ont été blessées et ont été transportées à l'hôpital. La route a été fermée par la police pendant deux heures. Les voitures ont été déviées par une autre route. L'accident est causé par le verglas. Une enquête sera ouverte par les autorités. Les victimes seront entendues par le juge la semaine prochaine.

Dün Paris'te bir kaza meydana geldi. Üç kişi yaralandı ve hastaneye kaldırıldı. Yol polis tarafından iki saat kapatıldı. Arabalar başka bir yoldan saptırıldı. Kaza buzlanmadan kaynaklanıyor. Yetkililer tarafından soruşturma açılacak. Mağdurlar gelecek hafta hakim tarafından dinlenecek.

Dikkat et: Haber dilinde pasif yapı çok sık kullanılır çünkü genellikle yapan kişi bilinmez veya yapılan şey daha önemlidir. "Üç kişi yaralandı" — kim yaraladı önemli değil, yaralananlar önemli.

11 Mini Özet

Aktif = yapan kişi özne. Pasif = yapılan kişi/şey özne. Kamera açısı değişir.

Pasif formül: özne + être (zamana göre) + participe passé + par + yapan kişi.

P.passé yeni özneye accord gösterir (kadın +e, çoğul +s) — être ile kullanıldığı için.

Her zamanda pasif yapılabilir: est mangé, a été mangé, était mangé, sera mangé...

Sadece COD alan fiiller pasif yapılabilir! COI (à ile) fiiller yapılamaz.

Par = eylem (yazmak, yemek, inşa etmek). De = duygu/durum (sevmek, saymak). Emin değilsen par.

Pasif genellikle yapan kişi bilinmediğinde veya yapılan şey daha önemli olduğunda kullanılır.